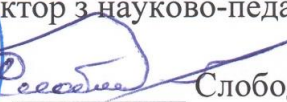

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
Факультет економіки та екології моря
Кафедра екології та природоохоронних технологій

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Слободян С.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the discipline

РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ
Recreational Resources of the Southern Region of Ukraine

рівень вищої освіти бакалавр

тип дисципліни обов'язкова

мова викладання українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Рекреаційні ресурси Південного регіону України» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі Е Природничі науки, математика та статистика, спеціальності Е2 «Екологія» Освітньої програми Екологія та охорона навколишнього середовища,

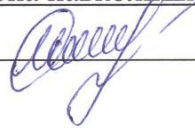
« 09 » квітня 2025 року. – 18 с.

Розробники: д.б.н., професор Наконечний І.В.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Рекреаційні ресурси Південного регіону України» узгоджено з гарантом освітньої програми.

Гарант освітньої програми «Екологія та охорона навколишнього середовища»

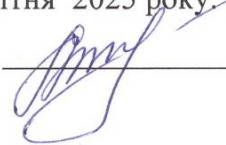
Наталія МАГАСЬ, канд. техн. наук, доцент

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Рекреаційні ресурси Південного регіону України» розглянуто на засіданні кафедри екології та природоохоронних технологій

Протокол від № 9 від « 11 » квітня 2025 року.

Завідувач кафедри

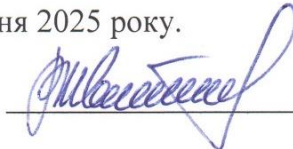

Ганна ТРОХИМЕНКО

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Рекреаційні ресурси Південного регіону України» розглянуто Методичною радою Факультету економіки та екології моря

Протокол від № 9 від « 14 » квітня 2025 року.

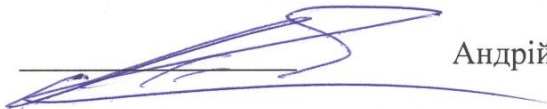
Голова

В'ячеслав ІВАТА

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Рекреаційні ресурси Південного регіону України» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

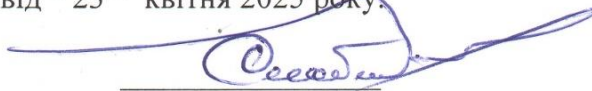

Андрій ЛАБАРТКАВА

Робоча програма навчальної дисципліни «Рекреаційні ресурси Південного регіону України» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол від № 4 від « 23 » квітня 2025 року.

Голова НМР НУК

Сергій СЛОБОДЯН

ЗМІСТ

	Вступ.....	4
1	Опис навчальної дисципліни.....	5
2	Мета вивчення навчальної дисципліни.....	6
3	Передумови для вивчення дисципліни.....	6
4	Очікувані результати навчання.....	9
5	Програма навчальної дисципліни.....	16
6	Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування.....	17
7	Форми поточного та підсумкового контролю.....	18
8	Критерії оцінювання результатів навчання.....	18
9	Засоби навчання.....	19
10	Рекомендовані джерела інформації.....	20

ВСТУП

АНОТАЦІЯ

Поняття про рекреацію є одним із ключових у сучасній прикладній екології загалом та одночасно одним із найбільших проблемних питань взаємодії суспільства і природного середовища. Рекреаційна цінність природних ландшафтів щороку зростає і темпи цього зростання набагато випереджають рекреаційні можливості наявних територій, підданих різним формам заповідності. Головну проблему при цьому має обмеженість їх рекреаційного потенціалу, перевищення якого само по собі є край руйнівним чинником впливу. За цих умов будь які форми технічного виробництва потребують не просто моніторингу, а системного контролю стану довкілля, що вимагає розуміння системної організації та функціонування різнотипових екосистем. Окрім природних, важливою формою активної рекреації є штучно поєднані природні та антропогенні об'єкти, спрямовані на забезпечення рекреаційних запитів суспільства, в першу чергу це курортні установи. Саме останні є важливим елементом сучасної інфраструктури Миколаївської області та Півдня України в цілому, а їх раціональна експлуатація є базисним засобом збереження курортно-рекреаційного потенціалу регіону для майбутніх поколінь. Відповідно, навчальна дисципліна «Рекреаційні ресурси Південного регіону України» є засобом фахової теоретично-практичної підготовки майбутнього фахівця-еколога, як спеціаліста в сфері охорони навколишнього середовища та утримання його стану в параметрах, оптимальних для життя і творчості людини. Місце цієї навчальної дисципліни у системі професійної підготовки бакалавра визначає і структуру курсу, який включає елементи охорони природи, заповідної справи, моніторингу довкілля, екологічного інспектування тощо. Саме ці питання слугують тематичними складовими дисципліни «Рекреаційні ресурси Південного регіону України», яка й знайомить студентів з особливостями роботи фахівців екологічного профілю в зонах рекреації.

Ключові слова: рекреація та рекреаційна діяльність, рекреаційні ресурси, рекреаційний потенціал Півдня України, нормування та інспектування рекреаційної діяльності

ABSTRACT

The concept of recreation is one of the key ones in modern applied ecology in general and at the same time one of the biggest problematic issues of interaction between society and the natural environment. The recreational value of natural landscapes is growing every year and the rate of this growth is far ahead of the recreational opportunities of the existing territories subjected to various forms of conservation. The main problem in this case is the limitation of their recreational potential, the excess of which in itself is an extremely destructive factor of influence. Under these conditions, any forms of technical production require not just monitoring, but systematic control of the state of the environment, which requires an understanding of the systemic organization and functioning of different types of ecosystems. In addition to natural ones, an important form of active recreation is artificially combined natural and anthropogenic objects aimed at meeting the recreational needs of society, primarily resort institutions. It is the latter that are an important element of the modern infrastructure of the Mykolaiv region and the South of Ukraine as a whole, and their rational operation is the basic

means of preserving the resort and recreational potential of the region for future generations. Accordingly, the academic discipline "Recreational Resources of the Southern Region of Ukraine" is a means of professional theoretical and practical training of the future environmental specialist as a specialist in the field of environmental protection and maintaining his condition in the parameters optimal for human life and creativity. The place of this academic discipline in the system of professional training of the bachelor determines the structure of the course, which includes elements of nature protection, conservation, environmental monitoring, environmental inspection, etc. These questions serve as thematic components of the discipline "Recreational Resources of the Southern Region of Ukraine", which acquaints students with the peculiarities of the work of environmental specialists in recreation areas.

Keywords: recreation and recreational activities, recreational resources, recreational potential of the South of Ukraine, rationing and inspection of recreational activities

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань – Е Природничі науки, математика та статистика Спеціальності - Е Екологія	Обов’язкова	
Модулів – 1	Спеціальність – Екологія та охорона навколишнього середовища.	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – реферат на задану тему		Семестр	
Загальна кількість годин – 120 годин		8-й	8-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год, самостійної роботи – 5 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	30 год.	14 год
		Практичні	
		15 год.	6 год
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		75год.	100 год
		Індивідуальні завдання – не передбачені	
		Вид контролю - іспит	
Форма контролю: усна / комбінована			

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Рекреаційні ресурси Південного регіону України» є формування у студентів відповідно до освітньо-професійної програми таких фахових компетентностей:

К22. Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.

К31. Здатність оцінювати потенціал водних, земельних, природно-заповідних та рекреаційних ресурсів Південного регіону України.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни «Рекреаційні ресурси Південного регіону України» є дисциплін, які мають бути вивчені раніше – загальна екологія, геологія, біогеохімія, токсикологія, моніторинг довкілля, екологічна безпека.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

ПР11. Уміти прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництв на навколишнє середовище.

ПР28. Вміти проводити оцінку кліматичних умов та ресурсів і пов'язувати їх з іншими ресурсами екосистеми Землі.

ПР29. Вміти оцінювати перспективи управління і характеристики курортної та рекреаційної діяльності, надавати рекомендації щодо раціонального використання природних ресурсів для рекреаційної діяльності.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. РЕКРЕАЦІЯ, РЕКРЕАЦІЙНІ ОБ'ЄКТИ ТА РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Тема 1. Поняття про рекреацію.

Суспільна функція рекреації. Рекреація та відпочинок. Зв'язок рекреації з іншими науками. Суспільно-економічні функції рекреації. Тенденції розвитку рекреації у Світі. Вільний та рекреаційний час. Типи рекреації відповідно структури рекреаційного часу [2]. стр. 7-11; [5]. стр. 7-10

Тема 2. Рекреаційні ресурси України.

Поняття про рекреаційні ресурси. Їх класифікація, структура, поєднання, варіанти. Рекреаційний потенціал. Природні рекреаційні ресурси. Культурно-історичні рекреаційні ресурси. Ємність рекреаційних ресурсів. Нормативи. [5]. стр. 11-16; [7]. стр. 7-10

Тема 3. Рекреаційна діяльність. Територіальна рекреаційна система, її структурна організація. Класифікації рекреаційної діяльності. Рекреаційні зони та території. Типізація територій та їх спеціалізація. Річкова рекреація, рафтинг та спортивне рибальство. Принципи картографічного еколого-біокліматичного моделювання рекреаційного потенціалу місцевості. [1]. стр. 5-14; [6]. стр. 12-15

Тема 4. Рекреаційні ресурси Північно-Західного Причорномор'я. Сучасна структура природно-рекреаційних та курортних ресурсів регіону. Морські та прибережні рекреаційні зони. Степові, лісові та річково-озерні рекреаційні території регіону. Культурно-історичні рекреаційні ресурси. Сучасна туристична специфіка регіону, оцінка її стану, перспективи розвитку. [1]. стр. 12-24; [4]. стр. 17-21

Тема 5. Культурологічні, оздоровчі, туристичні, освітні та етнографічні аспекти рекреації на прикладі Півдня України.

Природні рекреаційні об'єкти регіону та їх особливості. Умови і основні зони оздоровчо-туристичної рекреації в регіоні. Освітня та етнографічна рекреація. Природні пам'ятки та пам'ятки архітектури. Типові об'єкти регіону, які пропонуються для рекреаційного використання та їх потенціал. Перспективи розвитку і впровадження нових рекреаційних напрямків і їх екологічний аналіз. Основні екологічні аспекти захисту біоти в системі рекреаційної діяльності цілісного регіону. [3]. стр. 49-55, 67-69; [6]. стр. 44-48

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЕКОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ І НОРМУВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Природні рекреаційні об'єкти.

Степи. Узбережжя. Річки та озера. Водні об'єкти як рекреаційний ресурс території, їх характеристика. Оцінка водних об'єктів для пляжно-купального відпочинку. Значення рослинного покриву як рекреаційного ресурсу. Рекреаційна функція лісів, лісних масивів. Ландшафтно-рекреаційне зонування території, характеристика основних його етапів. [2]. стр. 35-39; [5]. стр. 41-47

Тема 2. Туризм як основна форма рекреаційної активності.

Оцінка ландшафту і рельєфу для спортивного туризму. Туризм у природному середовищі та екологічні вимоги щодо його організації. Екологічне погодження туристичної діяльності, вимоги і забезпечення. Пункти відпочинку, проживання, транспорт і контроль довкілля. [1]. стр. 85-89

Тема 3. Екологічні аспекти організації, нормування та контролю туристичної рекреації.

Дозволи і ліцензії на рекреаційну та туристичну діяльність. Типи територіальних рекреаційних систем відповідно соціальної функції, їх завдання. Парки, зони відпочинку. Природне середовище. Маршрути і туристичні стежки. Їх організація та контроль стану. [2]. стр. 75-83; [3]. стр. 57-63

Тема 4. Екологічні нормативи і законодавчі вимоги щодо стану рекреаційних зон і територій.

Оцінка рельєфу для лікувально-оздоровчого відпочинку. Геохімічна сталість ландшафту. Умови раціонального використання рекреаційних територій. Основні екологічні цілі рекреаційного природокористування. [7]. стр. 115-122

Тема 5. Охорона природи на рекреаційних територіях.

Рекреаційна оцінка ландшафту. Охорона ландшафтів у процесі їх рекреаційного використання. Методи поточної і оперативної оцінки стану природних ресурсів, їх характеристика. Нормативи рекреаційного навантаження на різних ділянках ПЗФ та в межах населених пунктів. Індикатори екологічного стану і облік навантаження [6]. стр. 88-91; [7]. стр. 107.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ОСНОВИ КУРОРТОЛОГІЇ ТА ЕКОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ В КУРОРТНИХ ЗОНАХ

Тема 1. Курортологія. Задачі курортології України та їх відповідність екологічно-раціональним засадам сталого розвитку.

Основні розділи курортології. Основні функції курортно-рекреаційної системи. Зародження та розвиток курортів. Санаторно-курортна індустрія як форма рекреаційної діяльності. Унікальні природні лікувальні ресурси. Загальна фізіотерапія та кліматотерапія. Сучасні екологічні проблеми санаторно-курортної, рекреаційної системи. Типи курортів. Мінеральні води, їх основні показники. [4]. стр. 91-98; [6]. стр. 207-215

Тема 2. Біокліматичні умови регіону, їх характеристика та особливості.

Поняття про біокліматичні режими, ресурси і умови. Сезонна рекреація і цілорічна рекреація. Основні фактори, що утворюють місцевий мікроклімат, їх загальна характеристика, методи контролю та охорони. Поняття про рекреаційну адаптацію, адаптаційний період. Градація біокліматичних параметрів за ступенем позитивного впливу на організм людини. Курортнологічна специфіка санаторно-курортних об'єктів. [2]. стр. 45-46; [3]. стр. 17-21

Тема 3. Біокліматичне та природоохоронне зонування території для рекреаційної діяльності.

Режим сонячної радіації та його компоненти. Термічний режим. Атмосферна циркуляція. Вітровий режим. Режим вологості та опадів. Характеристика клімато-утворюючих факторів ландшафтно різних територій. Облік, оцінка та контроль стану території. [3]. стр. 105-109; [6]. стр. 62-69

Тема 4. Морська і лиманська санаторно-курортна діяльність.

Традиційні зони розміщення санаторно-курортних закладів Півдня України. Їх залежність від базисних рекреаційно-утворюючих природних і антропогенних об'єктів довкілля. Екологічний контроль в зоні морського узбережжя. Екологічний контроль об'єктів санаторно-курортної діяльності. Документація на дозвіл проведення санаторно-курортної діяльності. Охорона довкілля та місцевих біотичних комплексів у зонах прибережної сезонної рекреації. [2]. стр. 25-41; [7]. стр. 207-217

Тема 5. Курортна діяльність в об'єктах ПЗФ та її особливості. Існування, функціонування та особливості роботи санаторно-курортних об'єктів, розміщених у межах ПЗФ. Контроль їх діяльності та дотримання вимог охорони біоти в місцях масової рекреації. Місцеві громади та їх взаємовідносини з санаторно-курортними закладами в межах ПЗФ. Комунально-санітарні та екологічно-охоронні засоби обслуговування санаторно-курортних об'єктів на території ПЗФ. [7]. стр. 356-382

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Всього	Лекц	Пр.з	Сам.з	Всього	Лекц	Пр.з	Сам.з
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Рекреація, рекреаційні об'єкти та рекреаційні ресурси								
Тема 1. Поняття про рекреацію	7	2		5	7			7
Тема 2. Рекреаційні ресурси України	9	2	2	5	9	2		7
Тема 3. Рекреаційна діяльність	7	2		5	9		2	7
Тема 4. Рекреаційні ресурси Північно-Західного Причорномор'я	9	2	2	5	9	2		7
Тема 5. Культурологічні, оздоровчі, туристичні, освітні та етнографічні аспекти рекреації на прикладі Півдня України	8	2	1	5	6			6
Разом за змістовим модулем 1	40	10	5	25	40	4	2	34
Змістовий модуль 2. екологічний моніторинг і нормування рекреаційної діяльності								
Тема 1. Природні рекреаційні об'єкти	9	2	2	5	9		2	7
Тема 2. Туризм як основна форма рекреаційної активності	7	2		5	9	2		7
Тема 3. Екологічні аспекти організації, нормування та контролю туристичної рекреації	9	2	2	5	9	2		7
Тема 4. Екологічні нормативи і законодавчі вимоги щодо стану рекреаційних зон і територій	8	2	1	5	9	2		7
Тема 5. Охорона природи на рекреаційних територіях.	7	2		5	4			4
Разом за змістовим модулем 2	40	10	5	25	40	6	2	32
Змістовий модуль 3. Основи курортології та екологічний контроль у курортних зонах								
Тема 1. Курортологія. Задачі курортології України та їх відповідність екологічно-раціональним засадам сталого розвитку	7	2		5	7			7
Тема 2. Біокліматичні умови регіону, їх характеристика та особливості	9	2	2	5	9	2		7
Тема 3. Біокліматичне та природоохоронне зонування території для рекреаційної діяльності	7	2		5	9	2		7
Тема 4. Морська і лиманська санаторно-курортна діяльність.	9	2	2	5	9		2	7
Тема 5. Курортна діяльність в об'єктах ПЗФ та її особливості.	8	2	1	5	6			6
Разом за змістовим модулем 3	40	10	5	25	40	4	2	34
Усього, годин	120	30	15	75	120	14	6	100

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Перелік законодавчих актів і Законів, які регламентують екологічні аспекти рекреації в Україні.	2
2	Оцінка екологічного стану рекреаційних об'єктів регіону. Плани і програми розвитку рекреації в областях Півдня України. Методи і практика досліджень.	2
3	Практична рекреаційна діяльність та її контроль зі сторони екологічної служби та місцевих органів державної влади. Методи досліджень.	2
4	Методи досліджень в рекреаційних зонах. План обстежень і контролю. Періодичність контролю.	2
5	Обстеження туристичних маршрутів, їх екологічна оцінка та контроль. Основні аспекти оперативного контролю за станом довкілля та біоти	2
6	Нормування та контроль за рекреаційним навантаженням на довкілля в зонах рекреаційної діяльності.	2
7	Сезонний і щорічний моніторинг стану довкілля. Методи досліджень і оцінки.	2
8	Особливості роботи еколога в об'єктах рекреаційної діяльності, розташованих на території ПЗФ	1
Разом		15

Структура самостійної роботи

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – 0,5 год/1 год. занять (1 година на 1 лекцію);
- підготовка до практичних занять – 1-2 год/1 заняття;
- написання рефератів, домашньої контрольної роботи, аналіз практичних, проблемних ситуацій (обсяг однієї роботи 10-20 аркушів А4) – мінімум 15 годин на 1 роботу;
- підготовка до іспиту – (15-30) год. на 1 захід.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Історія розвитку рекреації і туризму. Міжнародна, регіональна та національна стандартизація рекреативних видів діяльності та територій.	5	7
2	Діяльність міжнародних та регіональних організацій із рекреації. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), ЮНЕСКО, Організація економічного співробітництва і розвитку (OECD), інші.	5	8
4	Міжнародні еколого-рекреаційні стандарти та норми. Практика їх застосування	5	7
4	Регіональна та національна практика впровадження систем рекреації	5	8
5	Підтвердження відповідності рекреативних заходів умовам території. Норми та стандарти рекреаційного навантаження	5	7
6	Законодавчі вимоги щодо екологічного стану територій в зонах масової рекреації	6	7
8	Охорона природи в т.ч. із рекреаційною метою. Національне законодавство в сфері рекреації та охорони рекреативних територій	5	8
9	Миколаївська обласна Рада та її діяльність в сфері рекреації і туризму. Діючі програми рекреації та перспективи їх розширення.	5	7
10	Курорти Миколаївщини та сусідніх областей. Екологічний стан територій та їх охорона.	6	8
11	Порядок проведення екологічної сертифікації в сфері курортної діяльності та курортних зон. Специфіка степової курортології	5	7
12	Поточний і періодичний контроль стану біотичних комплексів у місцях масового туризму.	7	8
13	Охорона і відтворення біоти і її раритетної складової в зонах масової рекреації.	7	8
14	Екологічний контроль та сезонна регуляція рибальства в зонах рекреації.	7	8
15	Рекреація в національних парках, заповідних, природних ландшафтах, історико-туристичних комплексах та в курортних зонах	6	7
Разом		75	105

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання за дисципліною Агроєкологія передбачено:

- залік;
- іспит;
- стандартизовані тести;
- реферати;

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету. Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заключного іспиту. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати від 0 балів до 60 балів. Під компонентом

проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Питома вага заключного іспиту в загальній системі оцінок - 40 балів. Право здавати заключний іспит дається студенту, якій з урахуванням максимальних балів проміжних оцінок і заключного іспиту набирає не менше 60 балів. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки іспиту. Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Контроль результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання на практичних заняттях

Бали		Критерії оцінювання
Денна	Заоч	
5	10	Практична робота виконана у встановлений термін. Виконана самостійно, студент чітко розуміє поставлені завдання та цілі завдання, вміло користується методичними рекомендаціями та інструктивними настановами. Здатен самостійно використовувати рекомендовані методи статистичної обробки отриманих результатів і формулювати висновки.
4,5	8	Практичне робота виконана у встановлений термін. Студент виконує роботу згідно з інструкцією, іноді після консультації викладача; самостійно описує спостереження; в цілому правильно складає звіт та робить відповідні висновки
4	6	Практична робота виконана з порушенням встановлених термінів. Студент виконує роботу згідно з інструкцією, іноді після консультації викладача; неточно і не повністю описує свої спостереження; повільно складає звіт, що містить неточності у висновках та помилки.
3	4	Практична робота виконана з порушенням встановлених термінів. Студент виконує завдання згідно з інструкцією; складений звіт містить чисельні неточності у висновках та суттєві помилки.
2	3	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Студент не може самостійно виконати роботу і потребує безпосереднього керівництва викладача чи лаборанта; складений звіт містить значні неточності у висновках та грубі помилки.
1-0	1-0	Робота не виконувалась
Максимальна оцінка за даний компонент програми 30 балів (6 занять по 5 балів) Для заочного відділення 30 балів (3 заняття по 10 балів = 30 балів).		

Контроль результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання на практичних заняттях при усному опитуванні

Бали		Критерії оцінювання
Денна	Заоч.	
5	10	Студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.
4,5	8	Теоретичні запитання розкрито повністю на основі програмного і додаткового матеріалу. При виконанні практичного завдання студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.
4	6	Теоретичні запитання розкрито повністю, програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичне завдання виконано взагалі правильно, але мають місце окремі неточності.
3	4	Теоретичні запитання розкрито повністю, проте при викладанні програмного матеріалу допущені незначні помилки. При виконанні практичних завдань без достатнього розуміння студент застосовує навчальний матеріал, припускає помилки.
2	3	Теоретичні питання розкрито неповністю, з суттєвими помилками. При виконанні практичного завдання студент припускається значної кількості помилок та зустрічається зі значними труднощами.
1-0	1-0	Теоретичні питання нерозкриті. Студент не може виконати практичні завдання, не виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні.
Максимальна оцінка за даний компонент програми 30 балів (6 занять по 5 балів).		
Для заочного відділення 30 балів (3 занять по 10 балів = 30 балів).		

Форми контролю та розподіл балів за ними

№	Форма контролю	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Виконання практичних завдань	6x5 бали = 30 балів	3x10 бали = 30 балів
2	Усна відповідь при опитуванні на практичних заняттях	6x5 балів = 30 балів	3x10 балів = 30 балів
	<i>Разом (максимум)</i>	60	60
	<i>Екзамен (максимум)</i>	40	40

Критерії екзаменаційної оцінки

Іспит проходить в усній формі. До екзаменаційного білета входить два питання, які охоплюють різні теми навчальної дисципліни. Кожне питання оцінюється в 20 балів. Максимально за іспит студент може отримати 2x20=40 балів, мінімум 21. Оцінка екзамену менш за 21 бал – екзамен не складений.

Оцінювання одного питання на іспиту, балів	Критерії оцінювання
20-17	Здобувач дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів.
15-14	Теоретичні запитання розкрито повністю на основі програмного і додаткового матеріалу. здобувач застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.
13-10	Теоретичні запитання розкрито повністю, але мають місце окремі неточності.
9-7	Теоретичні запитання розкрито повністю, проте при викладанні програмного матеріалу допущені незначні помилки.
6-4	Теоретичні питання розкрито неповністю, з суттєвими помилками. здобувач припускається значної кількості помилок та зустрічається зі значними труднощами.
3-2	Теоретичні питання нерозкриті, здобувач не може надати аргументовану відповідь, не виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні.
0	Здобувач на екзамені відсутній, або не володіє матеріалом

8. Критерії оцінювання результатів навчання
(розподіл балів за змістовними модулями і видами навчальної роботи)

	Денне відділення		Заочне відділення	
	Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ1 (3)	Практична робота	10	Практична робота	10
	Усне опитування	10	Усне опитування	10
ЗМ2 (3)	Практична робота	10	Практична робота	10
	Усне опитування	10	Усне опитування	10
ЗМ3 (3)	Практична робота	10	Практична робота	10
	Усне опитування	10	Усне опитування	10
Всього поточних оцінок, балів		21-60	Мінімум 21	Макс. 60
Підсумковий контроль - іспит		21-40	Іспит	21-40
Сума	100 (60 + 40)	Від 60 до 100	100 (60+40)	Від 60 до 100

9. Засоби навчання

У якості наочного матеріалу під час лекційних та практичних робіт використовуються:

1. Підручники та навчальні посібники
2. Лекційні матеріали на електронних носіях
3. Матеріали для самостійного вивчення на електронних носіях
4. Зразки документації щодо ліцензування рекреаційної діяльності
5. Біокліматичні медіакарти України та Світу
6. Фото та відеоматеріали

Для поглибленого вивчення дисципліни плановано проводити окремі практичні заняття в парку «Перемога» та на полях прилеглій до Університету території та ін. Постійно для роз'яснення найбільш складних питань за курсом дисципліни та підвищення

якості знань студентів передбачено індивідуальні консультації викладача за розкладом кафедри.

За необхідності для проведення контрольних заходів оцінки рівня засвоєння матеріалу кожного окремого змістового модуля можливо проведення письмових контрольних та індивідуальних тестових контролів.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Богатирьова, Г. А., Головань М. Г., Горіна Г. та ін. Спеціалізований туризм: навч. посібн. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2021. 173 с.
2. Ключник А.В. Рекреаційні ресурси світу : навчально-методичний посібник. Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2023. 102 с.
3. Методичні рекомендації для виконання практичних робіт з навчальної дисципліни «Туристичні і рекреаційні ресурси України та Закарпаття» для здобувачів вищої освіти за спеціальності 242 «Туризм» / Укладачі: Н.В. Мельник, С.М. Іваниця, Ужгород : УжНУ. 2021. 96 с. https://kgrks.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/33/2024/02/metodychka_turystychni-i-rekreatsijni-resursy-ukrainy-ta-zakarpattia_praktychni-roboty_2021.pdf
4. Монастирський В.Р. Природні ресурси і рекреаційні комплекси світу : навч. Посібник. Львів: ННБК “АТБ”, 2022. 200 с. <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/Monastyrskyy-Pryrodni-resursy-RK-svitu-book-2022.pdf>
5. Сущенко О. А., Стрижак О. О., Дехтяр Н. А. та ін. Економіка рекреації та туризму: навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 347 с. <https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/26223/1/2021BD.pdf>
6. Туризм і рекреація : бакалаврський курс: навч. посібн. Частина 1. За ред. проф. Н. В. Якименко-Терещенко.– Харків: Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. інт». 2023. 573 с. https://web.kpi.kharkov.ua/tourism/wp-content/uploads/sites/78/2024/01/Navchalnyj_posibnyk_Turyzm_i_rekreatsiya_Bakalavrskyj_kurs.pdf
7. Ярмоменко С. Г. Туристичні ресурси України : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 472 с.

Допоміжна

1. Закон України "Про курорти" від 2 жовтня 2019 року N 145-IX. URL:http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T182581.html
2. Закон України № 324/95-ВР від 15.09.1995 р. “Про туризм. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>
3. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 03.02.2018. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/962-15>
4. Закон України від 19.06.2003 р. № 962- IV “Про охорону земель”. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/962-15>
5. Наказ Мінприроди України № 330 від 22.06.2009 р. “Про затвердження Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об’єктів природно-заповідного фонду України”. URL:http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE16695.html
6. Дубовий В.І. Дубовий О.В. Екологічна культура: навч. посіб. Херсон: Грінь Д.С., 2016. 256 с.
7. Збірник методичних матеріалів з питань рекреаційно-туристичної діяльності на територіях природно-заповідного фонду. К., 2015. 272 с.
8. Зелена книга України. Під заг. ред. чл.-кор. НАН України Я. П. Дідуха. К.: Альтерпрес, 2009. 448 с.

9. Кушнірук Ю.С. Рекреалогія: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2015. 148 с.
10. Рідей Н.М., Хітренко Т.Ф. Рекреація в Україні: вивченість, перспективи розвитку рекреаційних територій. Вісник Дніпровського аграрно-економічного університету. 2015. №3. С. 64.-69.
11. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком туризму: навч. Посібник. Київ, 2012. 455 с.
12. Федорченко В.К. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму. К.: ВЦ «Академія», 2013. - 368 с.
13. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 312 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт департаменту туризму Міністерства культури і туризму України: <http://www.tourism.gov.ua>
2. Офіційний сайт Держкомстату України: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації.: <http://www2.unwto.org>
4. Офіційний сайт світової спадщини ЮНЕСКО. <http://whc.unesco.org>